

Analýza
stavu a vývoje trhu práce
v Libereckém kraji
za rok 2008

(redukována forma)

Koordinační úřad práce v Liberci

Obsah

I.	CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE	3
I.1	Úvod - specifikace kraje, základní informace	3
I.2	Ekonomická, sociální a demografická situace	3
I.3	Silné stránky kraje	4
I.4	Slabé stránky kraje	4
II.	ZAMĚSTNANOST	4
II.1	Celková zaměstnanost	4
II.2	Zaměstnanost u vybraných nejvýznamnějších zaměstnavatelů, kteří zaznamenali nejvýraznější personální pohyb (nárůst, úbytek)	5
II.3	Zaměstnanost v zahraničních a mezinárodních společnostech	6
II.4	Volná pracovní místa	6
III.	NEZAMĚSTNANOST	6
III.1	Základní charakteristika vývoje nezaměstnanosti	6
III.2	Tok nezaměstnanosti	7
III.3	Struktura uchazečů o zaměstnání (vzdělání, věk, délka evidence, KZAM)	8
III.4	Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání	11
III.4.1	Absolventi škol a mladiství	11
III.4.2	Uchazeči se ZP	11
III.5	Ohrožené mikroregiony v jednotlivých okresech	12
IV.	CIZINCI NA TRHU PRÁCE	12
V.	AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI	13
V.1	Vynaložené finanční prostředky na APZ	13
V.2	Nově vytvořená pracovní místa v rámci jednotlivých nástrojů APZ	14
V.3	Rekvalifikace	16
VI.	PROGNÓZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V DALŠÍM OBDOBÍ	17
VI.1	Předpokládaný vývoj v kraji - očekávané ovlivňující celorepublikové a místní faktory	17
VI.2	Nejvíce ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání a situace v nejohroženějších mikroregionech	17
VI.3	Dvě varianty možného vývoje nezaměstnanosti	17
VII.	DOPORUČENÍ	18
Příloha:	Mapa mikroregionální nezaměstnanosti	

I. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE

I.1 Úvod - specifikace kraje, základní informace

Liberecký kraj (dále též LK) zaujímá poměrně výhodnou geografickou polohu při hranici se SRN v délce 20 km a s Polskem v délce 130 km. Území kraje zahrnuje sever České kotliny, východní část Lužických hor, Jizerské hory a západní Krkonoše s Krkonošským podhůřím. Kraj leží v blízkosti nejvýznamnějších dopravních os a hlavních uzlových prostorů střední Evropy. Území LK představuje pouze 4,0 % území ČR a člení se do čtyř okresů – Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily (dále též ČL, JN, LB a SM). Svou rozlohou 3163 km² je LK (nepočítáme-li Prahu) nejmenším krajem, hustota zalidnění (137 obyvatel/km²) je mírně nad republikovým průměrem (130 obyvatel/km²). Hustota zalidnění však není v LK rovnoměrně rozložena, jak to dokládá tabulka 0.

Tabulka 0 – Hustota zalidnění

Okres	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel (31. 12. 2007)	Hustota zalidnění (obyvatel/km ²)
Česká Lípa	1137	103254	91
Jablonec nad Nisou	402	89450	223
Liberec	925	166547	180
Semily	699	74697	107
Liberecký kraj	3163	433948	137

Pramen: ČSÚ

LK je krajem s nejmenším podílem orné a zemědělské půdy. Na druhé straně má však nejvyšší podíl lesní půdy.

Nejvyšším bodem kraje je 1435 m vysoký vrchol Kotel nedaleko Harrachova v okrese Semily, nejnižší bod 208 m n. m. leží v okrese Liberec (řeka Smědá při hranici s Polskem). Klima v západní a jihozápadní části má parametry mírně teplé oblasti s průměrnou roční teplotou přes 7 °C a ročním průměrným úhrnem srážek okolo 700 mm. Severovýchodní část – Jizerské hory a podhůří – spadají do lehce chladné oblasti s průměrnou roční teplotou cca 5 °C a s průměrným ročním úhrnem srážek místy až 1600 mm.

Území LK je mimořádně členité a rozmanité. Dokladem velkého rozsahu přírodních a kulturních hodnot soustředěných na poměrně malém území je 6 velkoplošných chráněných oblastí nacházejících se v LK - Krkonošský národní park a chráněné krajinné oblasti (CHKO) Jizerské hory, Lužické hory, Český ráj, Kokořínsko a České středohoří – z celkového počtu 27 v celé ČR.

I.2 Ekonomická, sociální a demografická situace

O demografické situaci vypovídá tabulka 1. Počet obyvatel se zvýšil (meziroční index 100,7 %). Také v LK se projevuje celorepublikový trend – úbytek obyvatelstva ve věkové kategorii 0 - 14 let v důsledku nízké porodnosti. Na druhé straně se zvyšuje počet obyvatel v produktivním věku.

Tabulka 1 - Vývoj počtu trvale bydlících obyvatel

Ukazatel	31.12.2006	31.12.2007
počet obyvatel	430774	433948
z toho ženy	220595	221918
z toho věková kategorie: 0 – 14 let	64607	64489
15 - 64 let	308672	310659

Pramen: ČSÚ

LK je krajem se silnou průmyslovou tradicí. Před 2. světovou válkou hrál významnou roli především textilní průmysl. Po 2. světové válce ztratil textilní průmysl svoji prioritu, což vedlo k jeho technologickému zaostávání a současné krizi. Po roce 1990 došlo k významným změnám vlastnických vztahů. Nastal pokles zaměstnanosti především v textilním a strojírenském průmyslu, naopak nastal rozvoj v sektoru služeb. Do popředí se řadí firmy s výrobou pro automobilový průmysl. Nové výrobní kapacity vstřebaly i pracovní síly uvolněné v souvislosti s útlumem těžby uranových rud, která byla jedním z významných odvětví v kraji.

V celém kraji převažuje průmyslová výroba nad zemědělskou. Většina území LK se vyznačuje oborovou diverzifikací a vysokým podílem malých a středních firem. V LK působí řada zahraničních firem, které buď vstupovaly do podniků v tradičních odvětvích nebo otvíraly nové podniky, především s orientací na obory související s automobilovým průmyslem.

Strojírenství, výroba skla, bižuterie, výroba a zpracování plastů a výroba komponent pro automobilový průmysl představují odvětví, v nichž má region dlouhodobou tradici, kvalitní pracovní síly a seskupení firem v příbuzných oborech.

1.3 Silné stránky kraje

- výhodná geografická poloha na mezinárodních tazích i vůči průmyslovým centrům (Praha, Mladá Boleslav, Německo, Polsko)
- kvalifikovaná pracovní síla s přiměřenou mírou adaptability a schopností rekvalifikace
- historické zázemí průmyslových činností
- existence průmyslových zón
- významné specializované střední školy a rozvoj Technické univerzity
- vědecká knihovna v Liberci – moderní veřejné infocentrum
- významné přírodní zdroje – vodárenské oblasti
- vysoká lesnatost území kraje, tradice lesnického hospodaření
- relativně hustá síť silnic a regionálních železnic
- relativně dobrá prostupnost hranic pro osobní dopravu
- existující velmi dobré podmínky pro cestovní ruch a rekreaci (krajina i ubytovací zařízení)

1.4 Slabé stránky kraje

- existence problémových mikroregionů
- zastaralá a zanedbaná technická dopravní infrastruktura
- ekologické zátěže, narušená ekologická stabilita
- zanedbaná péče o krajinu a památky
- nedostatečná protipovodňová opatření
- zastaralost a zanedbanost bytového fondu a výrobních areálů
- rozšíření sociálně patologických jevů
- ne zcela dostatečná funkční gramotnost obyvatelstva vzhledem k požadavkům transformované ekonomiky
- nízká dopravní obslužnost na venkově
- nedostatečná úroveň služeb (zejména v cestovním ruchu)
- nedostatečná místní podpora malého a středního podnikání

II. ZAMĚSTNANOST

II.1 Celková zaměstnanost

Tabulka 2 - Vývoj počtu zaměstnavatelů

Zaměstnavatelé	stav k	
	31.12.2007	31.12.2008
zaměstnavatelé se stavem nad 25 zaměstnanců	1161	1172
zaměstnavatelé v drobném a středním podnikání (se stavem do 25 zaměstnanců)	9056	8967
celkový počet zaměstnavatelů	10217	10139

Pramen: OOSZ

V počtu zaměstnavatelských subjektů nedošlo k podstatným změnám.

Tabulka 3 - Vývoj počtu zaměstnanců a OSVČ

Zaměstnanci a OSVČ	stav k	
	31.12.2007	31.12.2008
zaměstnanci u firem se stavem nad 25 zaměstnanců	129775	125991
zaměstnanci u drobných a středních firem (se stavem do 25 zaměstnanců)	42632	42062
osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)	39410	39981
celková zaměstnanost	211817	208034

Pramen: OOSZ

Tabulka zachycuje tyto skutečnosti:

- Sečteme-li počty zaměstnanců větších i menších firem, zjistíme meziroční pokles o 4354 osob (pokles z 172407 na 168053).
- Příznivým jevem je nárůst počtu osob samostatně výdělečně činných. Tento nárůst činil 571 osob. Je však třeba si uvědomit, že značný počet osob samostatně výdělečně činných (zhruba čtvrtina) vykonává tuto činnost jako vedlejší, tj. souběžně s hlavním zaměstnáním v zaměstnaneckém poměru.
- Celkový součet pojištěnců se meziročně snížil o 3783. Tento pokles koresponduje s meziročním nárůstem počtu evidovaných uchazečů (viz část III), který činil 2039 osob.

O zaměstnanosti vypovídá také **Monitoring zaměstnavatelů** prováděný jednotlivými úřady práce. V našem kraji zahrnuje 41 % všech zaměstnaných osob. Sledování proběhlo v 700 zaměstnavatelských subjektech (započteny jen subjekty, které odevzdaly hlášení). Z hlediska podílu monitorovaných zaměstnaných osob (za základ bereme zaměstnané osoby ze stanovení pracovní síly pro výpočet míry nezaměstnanosti ve čtvrtém čtvrtletí 2008) je situace v okresech tato: Liberec (231 firem, podíl pokrytí zaměstnané pracovní síly 44 %), Česká Lípa (170 firem, 42 %), Semily (146 firem, 40 %) a Jablonec nad Nisou (153 firem, 38 %).

Návratnost zasílaných dotazníků je v okresech různá: Jablonec nad Nisou 98 %, Liberec 95 %, Česká Lípa 94 % a Semily 73 %. Z údajů je možno dedukovat situaci v jednotlivých odvětvích a z anketních odpovědí i výhledy jednotlivých subjektů na následující pololetí. V těchto odpovědích je v prvním pololetí předpokládáno na jedné straně přijímání přibližně 700 osob, na druhé straně propouštění asi 2400 osob. Saldo je pasivní a představuje ztrátu přibližně 1700 pracovních míst. Vzhledem k prohlubující se hospodářské recesi pokládáme výhled firem spíše za optimistický a s tímto vědomím budeme přistupovat v části VI. ke tvorbě prognózy.

II.2 Zaměstnanost u vybraných nejvýznamnějších zaměstnavatelů, kteří zaznamenali nejvýraznější personální pohyb (nárůst, úbytek)

Tabulka 4 je z důvodu ochrany dat dostupná pouze pracovníkům resortu MPSV.

Rekapitulace:

Z výše uvedených sedmnácti firem vykázaly v roce 2008 výrazný růst pouze dvě (Bombardier Česká Lípa a Jizerské pekárny Česká Lípa), zatímco zbývajících patnáct firem zaznamenalo výrazný pokles. Celkové saldo z tohoto výběru firem je záporné a činí minus 3195 zaměstnanců. Meziroční index stavu zaměstnanců těchto vybraných firem činí 82,3 %. Výhled na rok 2009 je tento: pouze dvě firmy očekávají nárůst počtu zaměstnanců, sedm jich očekává setrvání současného stavu, a osm firem se chystá propouštět.

Je třeba připomenout, že výše uvedená skupina firem (vybraná dle stejných kritérií jako v letech předchozích) je značně nesourodá:

- Mimořádnou pozici má firma Bombardier. Pokud bude v současné recesi kladen důraz na státní zakázky (myšleno celosvětově) ve vztahu k infrastruktuře (a tedy i k železnici), pak by mohla tato firma pokračovat v prosperitě i v době probíhající recese.
- Nejhorší bilanci mají české firmy z odvětví skla a bižuterie: Crystalex, Jablonex Group a Preciosa z odvětví skla a bižuterie. Jejich bilance dokládá velmi těžkou situaci tradičního českého průmyslového odvětví.
- Zvláštní zmínku si zaslouží firma Crystalex, která značně ovlivnila celkovou bilanci vybrané skupiny firem a především prognózu dalšího vývoje svým rozhodnutím propustit všechny

zaměstnanec. Všechny 1121 zaměstnanců, kteří ještě k 31.12.2008 byli ve stavu, bylo na začátku ledna 2009 propuštěno a výroba byla zcela zastavena. Nyní dochází k průběžnému ukončování pracovních poměrů a k evidenci bývalých zaměstnanců na úřadu práce. Jaký bude další osud firmy nelze v této době předvídat.

- Kromě firmy Tessitura Studenec u Jilemnice (oděvní průmysl) jsou zbývající firmy postižené vysokým poklesem stavu zaměstnanců z odvětví automobilového průmyslu. Situace tohoto odvětví je všeobecně známa a zřejmě od něho nelze očekávat brzký návrat na původní zaměstnanost. Naopak je téměř jisté, že toto odvětví čeká řada útlumových programů. Ve světě i u nás.

II.3 Zaměstnanost u vybraných nejvýznamnějších zahraničních a mezinárodních společností

Tabulka 5 je z důvodu ochrany dat dostupná pouze pracovníkům resortu MPSV.

Rekapitulace:

Z výše uvedených dvaceti podniků vykázalo v roce 2008 růst stavu zaměstnanců pouze pět, zatímco pokles patnáct. Saldo počtu zaměstnanců je záporné a činí minus 381. Meziroční index této výběrové skupiny činí 97,1 %. Výhled do nejbližší budoucnosti (I. pololetí 2009) je celkově pesimistický: pouze tři firmy hodlají zvyšovat své stavy, devět jich předpokládá zachování současného stavu a v osmi firmách se předpokládá snižování počtu zaměstnanců.

Pro celkové zhodnocení významných zahraničních podniků provedeme sloučení bilance dvanácti zahraničních podniků z tabulky 4 s bilancí dvaceti podniků z tabulky 5. Zjišťujeme záporné saldo -1733 a meziroční index zaměstnanosti 92,6%. Tyto výsledky korespondují s nárůstem nezaměstnanosti v roce 2008 i s vývojem zaměstnanosti zachycené v tabulce 3

II.4 Volná pracovní místa

Následující tabulka ukazuje vývoj v počtu uchazečů a počtu volných míst dle vzdělání. Současně ukazuje změny v poměru nabídky a poptávky (tj. v poměru uchazeči/volná místa, dále jen U/VM).

Tabulka 6 - Počet hlášených volných míst podle požadavků na vzdělání

ISCED 97	31.12.2007			31.12.2008		
	uchazeči	volná místa	uchaz./ 1 místo	uchazeči	volná místa	uchaz./ 1 místo
A+B-bez vzdělání a neúplné základní	112	11	10,2	101	1	101,0
C-základní vzdělání	4660	1073	4,3	5124	391	13,1
D-nižší střední vzdělání	10	3	3,3	8	0	x
E-nižší střední odborné	294	24	12,3	415	4	103,8
H-střední odborné s výuč.listem	5754	2595	2,2	6688	1262	5,3
J-stř. nebo stř.odb. bez mat.i výuč. listu	151	31	4,9	152	9	16,9
K-ÚSV	340	15	22,7	410	6	68,3
L-ÚSO s vyučením i maturitou	443	93	4,8	570	42	13,6
M-ÚSO s maturitou (bez vyučení)	2253	587	3,8	2472	420	5,9
N-vyšší odborné vzdělání	76	11	6,9	103	15	6,9
R-bakalářské vzdělání	75	8	9,4	74	5	14,8
T-vysokoškolské	384	161	2,4	476	124	3,8
V-doktorské	14	0	x	12	0	x
Celkem	14566	4612	3,2	16605	2279	7,3

Údaje ze čtvrtletní statistiky

Ke zhoršení poměru U/VM došlo kromě početně slabé skupiny N (zachování poměru) ve všech vzdělanostních skupinách uchazečů. Znamená to, že světová hospodářská recese, která se i v našem kraji v závěru roku projevila, přináší z hlediska vzdělání celoplošné výrazné zhoršení poměru nabídky a poptávky.

III. NEZAMĚSTNANOST

III.1 Základní charakteristika vývoje nezaměstnanosti

Vývoj nezaměstnanosti a počtu volných míst ukazuje tabulka 7. Roční index nárůstu nezaměstnanosti činí 114,0 % (loni pokles 84,4 %). V posledním čtvrtletí došlo k zcela nečekanému

prudkému obratu z dlouhodobého poklesového trendu na trend růstový. Poznamenejme, že předchozí poklesový trend trval (samozřejmě s abstrahováním od pravidelných sezónních výkyvů), od února 2004 do června 2008. Tento obrat vývoje koresponduje s vývojem celorepublikovým.

Z hlediska míry nezaměstnanosti je výsledek porovnání s ČR a ostatními kraji následující: V našem kraji vzrostla míra nezaměstnanosti během sledovaného roku ze 6,1 % na 7,0 %, zatímco v celé ČR se nezměnila a zůstala na 6,0 %. Co se týče pořadí podle míry nezaměstnanosti, náš kraj si pohoršil o dvě místa. Pořadí se uvádí v *sestupném řazení* a náš kraj se z loňského šestého místa posunul na místo čtvrté. Zlepšení proti loňsku zaznamenal kraj Jihomoravský (posun ze čtvrtého na šesté místo). Kraj Olomoucký zůstal na pátém místě, což znamená, že i vůči němu jsme si během roku pohoršili. Vyšší míru nezaměstnanosti měly na konci roku v ČR již pouze tři kraje (Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský).

Připomeňme ještě extrémní hodnoty, kterých bylo během roku dosaženo. Roční maximum bylo dosaženo v prosinci a činilo 16605 uchazečů. Nejnižšího počtu uchazečů bylo dosaženo na konci června a to 13554.

Ještě je třeba zmínit se o vývoji meziročního indexu počtu uchazečů. Tento ukazatel je totiž vhodnou pomůckou k prognózování, neboť je očištěn od sezónních vlivů a vyjadřuje vnější ekonomickou atmosféru, v níž se trh práce nachází. V lednu 2008 dosáhl tento ukazatel nejnižší hodnoty během svého sledování (tj. od prosince 2001), a to 84,1 %. Potom však již stále stoupal, nejprve mírně, v závěru roku však již velkými skoky až na 114,0 %. V době psaní této zprávy víme, že meziroční index dosáhl v lednu 2009 hodnoty 129,3 % a v únoru dokonce hodnoty 144,1 %. Tyto skutečnosti samozřejmě zohledníme při prognózování v části VI.

Následující tabulka ukazuje vývoj hlavních ukazatelů nezaměstnanosti:

Tabulka 7 – Vývoj nezaměstnanosti ¹⁾

Nezaměstnaní, VPM a MN	stav k			
	celkem		ženy	
	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008
evidovaní uchazeči o zaměstnání celkem	14566	16605	8027	8577
z toho dosažitelní	13522	15709	7325	8081
volná pracovní místa	4612	2279	x	x
uchazeči připadající na 1 VPM	3,2	7,3	x	x
uchazeči pobírající podporu v nezaměstnanosti	5164	7129	2743	3525
míra nezaměstnanosti (v %)	6,1	7,0	7,7	8,4

¹⁾ Údaje z měsíční statistiky

x) údaj není k dispozici

Tabulka ukazuje několik skutečností:

- Meziroční index činí 114,0 %, u žen činí 106,9 %, zatímco u mužů je to 122,8 %. Současný nepříznivý vývoj na trhu práce tedy podstatně více postihuje muže než ženy. Meziroční nárůst mužů z 6539 na 8028 je nárůstem o 1489 uchazečů. U žen se stav zvýšil z 8027 na 8577, nárůst tedy činil 550 uchazeček.
- Počet uchazečů s podporou se během roku absolutně zvýšil o 1965 osob. Jejich podíl z celkového počtu uchazečů stoupl z 35,5 % na 42,9 %.
- Nárůst míry nezaměstnanosti u žen je nižší než u všech uchazečů celkem. Doplňme, že míra nezaměstnanosti mužů se během roku 2008 zvýšila ze 4,8 % na 5,9 %. Tyto skutečnosti korespondují s tím, co bylo řečeno v první poznámce k tabulce.

II.2 Tok nezaměstnanosti

Tok nezaměstnanosti v letech 2007 a 2008 ukazuje následující tabulka:

Tabulka 8 – Tok nezaměstnanosti ¹⁾

	Celkem		
	nově evidovaní	vyřazení	umístění
za rok 2007	25502	28194	18069
za rok 2008	28474	26435	16680

¹⁾ Údaje z měsíční statistiky

Tabulka ukazuje, jak se nepříznivá ekonomická atmosféra promítá do každodenního provozu úřadů práce. Počet evidovaných vzrostl (index 111,7 %), naopak méně se vyřazovalo (index 93,8 %) i umísťovalo (index 92,3 %).

III.3 Struktura uchazečů o zaměstnání (vzdělání, věk, délka evidence, KZAM)

Následující tabulka ukazuje vývoj nezaměstnanosti dle vzdělanostních skupin:

Tabulka 9 - Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání ¹⁾

Stupeň vzdělání	stav k							
	celkem				ženy			
	31.12.2007		31.12.2008		31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
A+B-bez vzdělání a neúplné zákl.v.	112	0,8	101	0,6	59	0,7	50	0,6
C-základní vzdělání	4660	32,0	5124	30,9	2657	33,1	2762	32,2
D-nižší střední vzdělání	10	0,1	8	0,0	5	0,1	4	0,0
E-nižší střední odborné	294	2,0	415	2,5	144	1,8	170	2,0
H-střední odborné s VL	5754	39,5	6688	40,3	2879	35,9	3122	36,4
J-stř. nebo stř.odb. bez mat.i VL	151	1,0	152	0,9	124	1,5	125	1,5
K-ÚSV	340	2,3	410	2,5	231	2,9	265	3,1
L-ÚSO s vyučením i maturitou	443	3,0	570	3,4	231	2,9	266	3,1
M-ÚSO s maturitou (bez VL)	2253	15,5	2472	14,9	1429	17,8	1478	17,2
N-vyšší odborné vzdělání	76	0,5	103	0,6	50	0,6	64	0,7
R-bakalářské vzdělání	75	0,5	74	0,4	34	0,4	41	0,5
T-vysokoškolské	384	2,6	476	2,9	176	2,2	223	2,6
V-doktorské	14	0,1	12	0,1	8	0,1	7	0,1
celkem	14566	100,0	16605	100,0	8027	100,0	8577	100,0

¹⁾ Údaje ze čtvrtletní statistiky

Kromě početně velmi slabých skupin A+B, D, R a V došlo ve všech ostatních skupinách k nárůstu celkového počtu uchazečů. Podobně to platí i pro ženy, u nichž došlo k poklesu počtu uchazeček pouze ve skupinách A+B, D a V. Zaměříme-li se na nejpočetnější skupiny C, H a M, zjišťujeme u celkového počtu uchazečů pouze mírné změny podílu na celkovém počtu uchazečů. Podíl se snížil u skupin C (z 32,0 % na 30,9 %) a M (z 15,5 % na 14,9 %), naopak podíl se zvýšil u skupiny H (z 39,5 % na 40,3%). Snižování podílu skupiny C sledujeme již pět let po sobě.

Následující tabulka ukazuje vývoj nezaměstnanosti dle věku:

Tabulka 10 - Věková struktura uchazečů o zaměstnání ¹⁾

Věk	stav k							
	celkem				ženy			
	31.12.2007		31.12.2008		31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
do 19 let	863	5,9	1006	6,1	450	5,6	455	5,3
20-24 let	1649	11,3	2084	12,6	755	9,4	887	10,3
25-29 let	1564	10,7	1812	10,9	799	10,0	836	9,7
30-34 let	1734	11,9	1938	11,7	1082	13,5	1079	12,6
35-39 let	1489	10,2	1768	10,6	991	12,3	1067	12,4
40-44 let	1475	10,1	1635	9,8	915	11,4	984	11,5
45-49 let	1448	9,9	1601	9,6	878	10,9	941	11,0
50-54 let	2002	13,7	2120	12,8	1229	15,3	1264	14,7
55-59 let	2001	13,7	2207	13,3	901	11,2	1027	12,0
nad 60 let	341	2,3	434	2,7	27	0,3	37	0,5
celkem	14566	100,0	16605	100,0	8027	100,0	8577	100,0

¹⁾ Údaje ze čtvrtletní statistiky

K absolutnímu nárůstu došlo ve všech věkových intervalech u uchazečů celkem. U žen tomu tak bylo rovněž, avšak s výjimkou věkového intervalu 30-34 let, kde nastal nepatrný pokles. Došlo ke zvýšení podílů na celkovém počtu uchazečů ve všech třech věkových intervalech pod hranici třiceti let. Situace mladých lidí se tedy nečekaně absolutně i relativně zhoršila.

Následující tabulka přináší rozbor nezaměstnanosti dle délky evidence uchazečů:

Tabulka 11- Délka evidence¹⁾

Délka evidence	stav k							
	celkem				ženy			
	31.12.2007		31.12.2008		31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
do 3 měsíců	4552	31,3	6550	39,5	2142	26,7	2862	33,4
3 – 6 měsíců	2647	18,2	3387	20,4	1490	18,6	1822	21,2
6 – 9 měsíců	1384	9,5	1615	9,7	825	10,3	903	10,5
9 – 12 měsíců	1056	7,2	973	5,9	626	7,8	548	6,4
12 – 24 měsíců	1839	12,6	1599	9,6	1101	13,7	983	11,5
nad 24 měsíců	3088	21,2	2481	14,9	1843	23,0	1459	17,0
Celkem	14566	100,0	16605	100,0	8027	100,0	8577	100,0

1) Údaje ze čtvrtletní statistiky

Tabulka ukazuje, že došlo k nárůstu počtu uchazečů ve všech třech skupinách s nejkratší délkou evidence, a to jak u uchazečů celkem, tak u žen. Naproti tomu u třech skupin s nejdelší dobou evidence došlo ke snížení počtu uchazečů a opět to platí jak pro uchazeče celkem, tak pro ženy. Znamená to, že došlo ke značnému poklesu dlouhodobé nezaměstnanosti. Samozřejmě je to díky prvé polovině roku, kdy jsme žili ve velice dobré ekonomické atmosféře, která umožňovala zaměstnávat i uchazeče dlouhodobě nezaměstnané.

Naši strategií by i nadále měla zůstat zásada nenechat žádného uchazeče „propadnout“ hranici dvou let bez pomoci a navíc brát zvláštní zřetel na dlouhodobě nezaměstnané ženy, neboť podíl dlouhodobě nezaměstnaných žen jsou vyšší než u uchazečů celkem. Uskutečňovat tuto strategii v atmosféře ekonomické recese však bude velmi těžké.

Následující tabulka také souvisí s problémem dlouhodobé nezaměstnanosti. Přináší rozbor důležitého ukazatele trhu práce – průměrné délky evidence:

Tabulka 12 – Průměrná délka evidence (ve dnech)¹⁾

Délka evidence (ve dnech)	stav k			
	celkem		ženy	
	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů	553	431	589	479
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů	253	209	297	242

1) Údaje ze čtvrtletní statistiky

Tabulka ukazuje, že:

- Je značný rozdíl mezi průměrnou délkou evidence uchazečů „ve stavu“ a uchazečů vyřazených. U těch prvních je průměrná délka evidence mnohem delší, což je zaviněno početnou skupinou dlouhodobě nezaměstnaných, kde je značná četnost i mnohaleté evidence (např. pět a více let).
- Průměrná délka evidence u žen (týká se obou řádků) je vyšší než u všech uchazečů celkem, tedy výrazně vyšší než u mužů.
- Meziroční srovnání průměrné délky evidence *evidovaných uchazečů* dopadá velmi příznivě, neboť došlo k jejímu značnému snížení. Souvisí to s již zmíněným poklesem dlouhodobé nezaměstnanosti. Paradoxně však hodnotu tohoto ukazatele „vylepšil“ také příchod početné skupiny nových uchazečů v závěru roku. Jejich délka evidence byla na konci roku totiž velmi krátká.

Následující dvě tabulky ukazují vývoj dle Klasifikace zaměstnání (KZAM):

Tabulka 13 – Struktura uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání (KZAM) ¹⁾

KZAM	stav k			
	31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %
tř. 1 – Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	172	1,2	233	1,4
tř. 2 – Vědečtí a odborní duševní pracovníci	757	5,2	873	5,3
tř. 3 – Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	1305	9,0	1427	8,6
tř. 4 – Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	1404	9,6	1599	9,6
tř. 5 – Provozní pracovníci ve službách a obchodě	2274	15,6	2548	15,3
tř. 6 – Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příb. oborech	228	1,6	262	1,6
tř. 7 – Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	2476	17,0	2861	17,2
tř. 8 – Obsluha strojů a zařízení	1696	11,6	2112	12,7
tř. 9 – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	4134	28,4	4557	27,5
tř. 0 – Příslušníci armády	4	0,0	6	0,0
nezadáno	116	0,8	127	0,8
celkem	14566	100,0	16605	100,0

1) Údaje ze čtvrtletní statistiky

Tabulka ukazuje absolutní nárůst ve všech hlavních třídách KZAM (dále jen HT). Co se týče podílů jednotlivých HT na celkovém počtu uchazečů, vidíme, že se tyto podíly většinou během roku nijak výrazně neměnily. Za povšimnutí stojí pokles podílu v HT 9. Je to de facto stejný jev, který jsme již komentovali u tabulky 9, kde jsme konstatovali pokles podílu ve skupině uchazečů se základním vzděláním. Na druhé straně si poměrně značně pohoršila se svým podílem HT 8. Jistě to souvisí s poklesem výroby a tedy i poklesem potřeby dělníků na výrobních a montážních linkách.

Podíl uchazečů s nezadaným KZAM se nezměnil, což ovšem musí být pochopeno tak, aby zprostředkovatelky více usilovaly o vyplnění tohoto údaje a to samozřejmě hodnověrně. Tím se zlepší vypovídací schopnost této části rozboru.

Tabulka 14 – Struktura uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání (KZAM) ¹⁾ - ŽENY

KZAM	stav k			
	31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %
tř. 1 – Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	58	0,7	73	0,9
tř. 2 – Vědečtí a odborní duševní pracovníci	487	6,1	546	6,4
tř. 3 – Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	690	8,6	676	7,9
tř. 4 – Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	1049	13,1	1159	13,5
tř. 5 – Provozní pracovníci ve službách a obchodě	1884	23,5	2045	23,7
tř. 6 – Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příb. oborech	121	1,5	134	1,6
tř. 7 – Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	722	9,0	778	9,1
tř. 8 – Obsluha strojů a zařízení	579	7,2	634	7,4
tř. 9 – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	2378	29,6	2476	28,8
tř. 0 – Příslušníci armády	0	0,0	0	0,0
nezadáno	59	0,7	56	0,7
celkem	8027	100,0	8577	100,0

¹⁾ Údaje ze čtvrtletní statistiky

Tabulka vztahující se pouze k ženám ukazuje podobné efekty jako tabulka 13. K absolutnímu nárůstu počtu uchazeček došlo ve všech HT kromě HT 3. Změny v podílech jednotlivých HT na celkovém počtu uchazeček nepokládáme za příliš významné. I u žen došlo k poklesu podílu v HT 9.

Velmi důležitou informací jsou **specifické míry nezaměstnanosti v jednotlivých třídách KZAM**. Ty můžeme zjistit z VŠPS, které ve své tabulce 202 udává četnostní strukturu zaměstnaných osob podle KZAM. Soubor je zpracován za jednotlivé kraje a umožňuje *přibližné* výpočty specifických měr nezaměstnanosti v hlavních třídách KZAM. Použili jsme poslední dostupné VŠPS, tj. za

3.čtvrtletí 2008 a do výpočtu jsme museli zahrnout všechny uchazeče (nikoli jen dosažitelné). Nejnižší míra nezaměstnanosti se vyskytuje ve třídě 1 (1,8 %), nízká je i ve třídách 3 (3,3%), 8 (5,3 %) a 7 (5,4 %). Podprůměrnou míru má ještě třída 2 (5,8 %). Nadprůměrná je míra ve třídách 5 (10,9 %), 6 (11,6%), 4 (14,5 %), a 9 (27,5 %).

III.4 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání

III.4.1 Absolventi škol a mladiství

Vývoj počtu absolventů ukazuje následující tabulka:

Tabulka 15 - Vývoj počtu evidovaných absolventů škol a mladistvých podle stupně vzdělání

ISCED97	stav k			
	celkem		ženy	
	30.9.2007	30.9.2008	30.9.2007	30.9.2008
A+B-bez vzdělání a neúplné základní	15	17	7	8
C-základní vzdělání	229	243	126	118
D-nižší střední vzdělání	1	0	1	0
E-nižší střední odborné	69	67	28	34
H-střední odborné s vyuč.listem	322	302	133	138
J-stř. nebo stř.odb. bez mat.i vyuč. listu	5	2	2	0
K-ÚSV	32	28	21	20
L-ÚSO s vyučením i maturitou	142	158	64	81
M-ÚSO s maturitou (bez vyučení)	304	308	186	184
N-vyšší odborné vzdělání	39	38	25	28
R-bakalářské vzdělání	29	31	13	22
T-vysokoškolské	85	77	44	41
V-doktorské	2	1	2	1
celkem	1274	1272	652	675

Statistiky OKpráce

Meziročně došlo k nepatrnému poklesu počtu absolventů a mladistvých, avšak k nárůstu žen v této sloučené kategorii. Meziroční změny v jednotlivých stupních vzdělání nepokládáme za příliš významné. S napětím ovšem budeme očekávat vývoj v kategoriích mladiství a absolventi v době probíhající recese. Data k 30.9. totiž ještě vůbec nepostihují značnou změnu, ke které v situaci těchto kategorií došlo. V době psaní této zprávy již víme, že u zaměstnavatelů zřejmě ochabnul zájem i o mladé lidi, o nichž jsme byli přesvědčeni, že mají mimořádné perspektivy. Ve statistikách za leden a únor 2009 totiž zjišťujeme značný meziroční nárůst absolventů. Proto bude třeba v aktivní politice zaměstnanosti opět věnovat kategoriím mladých lidí mimořádnou pozornost, podobně jako tomu bylo před mnoha lety. Propad mladých lidí do dlouhodobé nezaměstnanosti by měl pro celou společnost velmi nepříznivé důsledky. Tomu je třeba preventivně zabránit.

III.4.2 Osoby se ZP

Následující tabulka ukazuje vývoj v ohrožené skupině občanů se zdravotním postižením (dále jen ZP):

Tabulka 16 – Vývoj počtu uchazečů osob se zdravotním postižením¹⁾

Osoby se ZP	stav k			
	celkem		ženy	
	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008
osoby se ZP	2506	2658	1339	1365
podíl na celkovém počtu uchazečů (%)	17,2	16,0	16,7	15,9
Z toho: Plně invalidní	15	25	8	9
Částečně invalidní	2135	2290	1124	1158
Osoby zdravotně znevýhodněné	356	343	207	198

¹⁾ Údaje ze čtvrtletní statistiky

Bohužel ani tato ohrožená skupina občanů není ušetřena dopadů hospodářské recese, takže jsme konstatovali i v této kategorii nárůst počtu uchazečů i uchazeček. Celkový nárůst byl však indexově nižší než u všech uchazečů (meziroční index uchazečů se ZP je 106,1 % a všech uchazečů 114,0 %). To se též projevuje ve snížení podílu uchazečů se ZP na celkovém počtu uchazečů (ze 17,2 % na 16,0 %). Uchazeči se ZP stále inklinují k dlouhodobé nezaměstnanosti a současně jejich

vzdělanostní průměr je nižší. To znamená, že řešení jejich situace je mnohdy velmi těžké. Nicméně APZ i kompenzační příspěvek a tlak na plnění limitu zaměstnávání osob se ZP v úhrnu určitý efekt přinášejí.

III.5 Ohrožené mikroregiony v jednotlivých okresech

V celém kraji byly k 31.12.2008 dva ohrožené mikroregiony. Oba jsou v okrese Liberec a vyplňují tzv. Frýdlantský výběžek. Tato situace trvá již mnoho let. Bližší údaje o těchto mikroregionech podává následující tabulka:

Tabulka 17– Charakteristika mikroregionů k 31.12.2008

Název mikroregionu	počet obyvatel	EAO	počet uchazečů		MN v %	
			celkem	dosažitelní	z celk. počtu uch.	z dosaž. uchazečů
Novoměstsko	5079	2565	360	351	14,0	13,7
Frýdlantsko	19206	10044	1195	1176	11,9	11,7

Novoměstsko a Frýdlantsko jsou dlouhodobě nejproblémovějšími mikroregiony Libereckého kraje. Dohromady vyplňují Frýdlantský výběžek, který je ze tří stran obklopen Polskem a na jižní straně jej od ostatního území ČR oddělují Jizerské hory. Důvody vysoké nezaměstnanosti ve výběžku jsou zhruba tyto:

- Struktura pracovních příležitostí před ekonomickou transformací byla silně vázána na odvětví textilního průmyslu a zemědělství. V obou těchto odvětvích došlo během transformace k výraznému snížení počtu pracovních míst.
- Pracovníci uvolnění v textilu a zemědělství měli většinou nízkou nebo žádnou kvalifikaci.
- Ve výběžku je obecně nižší vzdělanostní úroveň než v celém kraji. Podíl nekvalifikovaných uchazečů činí v mikroregionu Novoměstsko 45,6 % (!) a v mikroregionu Frýdlantsko 39,9 %. Přitom v celém kraji je to „jen“ 31,5 %.
- Dopravní možnosti jsou omezené a centrum okresu je relativně vzdálené.
- Podnikatelská a investorská aktivita je ve výběžku nižší než v jiných částech kraje. Investory zřejmě odrazuje kvalifikační úroveň obyvatelstva, dopravní možnosti i určitá geografická izolace.

Z výše uvedených důvodů je ve výběžku v širokém rozsahu uplatňován program veřejně prospěšných prací. Úřad práce v Liberci spolupracuje se všemi městskými a obecními úřady ve výběžku a též s několika církevními organizacemi, které ve výběžku působí.

Cvikovsko a Novoborsko

Data k 31.12.2008 ovšem ještě nepostihují velmi nepříznivý vývoj v mikroregionech Cvikovsko a Novoborsko, který souvisí s krizí v podniku Crystalex Nový Bor. Poznamenejme, že k 28.2.2009 byla míra nezaměstnanosti v mikroregionu Cvikovsko 14,8 % a mikroregionu Novoborsko 14,3 %. Pro srovnání uveďme ještě „čerstvé“ míry nezaměstnanosti mikroregionů, zmíněných v předchozím odstavci: Novoměstsko 17,2 % a Frýdlantsko 13,9 % (vše počítáno z dosažitelných uchazečů). Přístup k ohroženým mikroregionům se proto přehodnocuje a musí být adekvátní nově nastalé situaci.

IV. CIZINCI NA TRHU PRÁCE

Po vstupu do EU statisticky sledujeme cizince na našem trhu práce ve třech disjunktních kategoriích, jak to ukazuje tabulka 18. Každá z kategorií má svá specifika.

Tabulka 18 - Zaměstnávání cizinců

Zaměstnaní cizinci	stav k	
	31.12.2007	31.12.2008
Zaměstnaní s pracovním povolením	2207	3595
Informace o zaměstnání podle § 98 písm.a) až e), j),k)	652	789
Občané EU, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska	6441	5007
C e l k e m	9300	9391

Cizinci s pracovním povolením

Počet cizinců se zvýšil z 2207 na 3595 (index 162,9 %). V kategorii stále dominují Ukrajinci (celkem 2006), o jejichž levnou pracovní sílu především ve stavebnictví a některých kovoprofesích je stále zájem. Na druhém místě jsou to Mongolci (celkem 627), kteří jsou nejvíce zaměstnáváni v okrese Česká Lípa, a to ve firmě Johnson Controls v profesi šička.

Cizinci s informací o zaměstnání podle § 98 písm.a) až e), j),k)

Počet cizinců se zvýšil z 652 na 789, což je značný relativní nárůst. Kategorie, do níž patří především Ukrajinci s trvalým pobytem, je sice zatím méně početná, avšak lze očekávat značný růst v následujících letech, jak to naznačuje i meziroční index 121 %. Chování příslušníků této kategorie je již odlišné od skupiny první. Nechtějí se již vázat na firmy založené výhradně na ukrajinských občanech. Naopak chtějí se co nejlépe uplatnit na volném pracovním trhu v naší zemi podobně jako čeští občané.

Občané EU, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska

Počet cizinců se snížil ze 6441 na 5007 (index 77,7 %). V kategorii výrazně převládají občané Slovenska (k 31.12.2008 to bylo 2665 občanů, tj. 53,2 %) a Polska (1950 občanů, tj. 38,9 %). Občané Slovenska a Polska pracují většinou v dělnických kategoriích v průmyslu, slovenští občané navíc i v supermarketech a jiných službách. Na ostatní země připadá tedy pouze 155 občanů, tj. 7,8 %. Tuto skutečnost hodnotíme jako nepříznivou, neboť právě z vyspělých zemí EU bychom rádi uvítali vyšší počet občanů přinášejících k nám znalosti a zkušenosti na vyšší úrovni. Výrazné snížení počtu cizinců v této skupině přičítáme hospodářské recesi v níž tito cizinci ztratili pracovní uplatnění na našem území.

Shrnutí

Celkově konstatujeme velmi mírné zvýšení počtu cizinců na našem trhu práce z 9300 na 9391. Na druhé straně mnoho našich občanů využívá možností práce v EU, především ve Velké Británii, Irsku a sporadicky i v zemích, kde platí přechodná období.

V. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

V.1 Vynaložené finanční prostředky na APZ

Přehled celkových nákladů na politiku zaměstnanosti poskytuje následující tabulka:

Tabulka 19 - Výdaje na politiku zaměstnanosti (v tis. Kč)

Výdaje na politiku zaměstnanosti	rok 2007	rok 2008
výdaje na politiku zaměstnanosti celkem (PZ)	535704	523892
z toho na pasivní politiku (PPZ)	327028	356126
podíl PPZ na PZ v %	61,1	68,0
na aktivní politiku (APZ)	91571	86237
podíl APZ na PZ v %	17,1	16,5
Podpora zaměstnávání OZP – příspěvek dle §78 zákona č.435/2004 Sb.. o zaměstnanosti	110590	74109
podíl podpory zaměstnávání OPZ na PZ v %	20,6	14,1
Insolvence	6515	7420
podíl insolvence na PZ v %	1,2	1,4

Z tabulky je zřejmé:

- Celkové náklady na politiku zaměstnanosti se snížily (index 97,8 %).
- Náklady na APZ zaznamenaly snížení (index 94,2 %), podíl nákladů na APZ na celkových nákladech na PZ se také snížil a činí 16,5 %. Toto snížení je v souladu s velmi příznivým vývojem zaměstnanosti v prvních osmi měsících roku a skutečností, že mnoho aktivit APZ je hrazeno v rámci projektů ESF (VPP, SÚPM, rekvalifikace).

- Výše vyplacených podpor v nezaměstnanosti se zvýšila a zvýšil se i podíl těchto nákladů na PZ. Zvýšení souvisí především s nárůstem nezaměstnanosti v posledních třech měsících roku 2008. Přispěl však k tomu i růst mezd, z nichž se podpory odvozují.
- Snížil se objem částek vyplacených na podporu zaměstnávání OZP. Důvodem jsou uplatněné změny v § 78 ZoZ, které vedly ke zvýšení účelnosti prostředků vynaložených v rámci tohoto nástroje.
- Mírně se zvýšily náklady na insolvenční řízení.

Následující tabulka ukazuje detailní členění nákladů na APZ dle jednotlivých nástrojů:

Tabulka 20 – Výdaje APZ dle jednotlivých nástrojů včetně závazků z minulého období (v tis. Kč)

Nástroj APZ	rok 2007	rok 2008
VPP	43035	29681
SÚPM zřízená a vyhrazená zaměstnavateli	17658	10144
SÚPM zřízená uchazeči o zaměstnání - SVČ	1971	3967
CHPD a CHPM vytvořené pro OZP	3838	2756
CHPM – SVČ vytvořené pro OZP	400	315
Příspěvek na provozní náklady CHPD, CHPM a CHPM-SVČ vytvořené pro OZP	10139	11245
Rekvalifikace	10728	10296
Překlenovací příspěvek	198	122
Příspěvek na dopravu zaměstnanců	240	272
Příspěvek na zapracování	0	0
Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program	0	0
Cílené programy k podpoře zaměstnanosti podle § 120	1512	0
Programy tvorby nových pracovních míst	0	0
Projekty ESF – OP RLZ	0	9021
Projekty ESF – OP LZZ - VPP	-	4989
Projekty ESF – OP LZZ – SÚPM	-	605
Projekt Leonardo	829	616
Převody do rezervních fondů ÚP	450	0
Převody do fondů organizačních složek státu (OSS)	0	0
Ostatní (semináře, expertízy apod.)	573	2208
Celkem	91571	86237

Tabulka ukazuje, že náklady na APZ se snížily (index 94,2 %). K nárůstu nákladů u již dříve sledovaných nástrojů došlo pouze u SÚPM – SVČ, příspěvku na provozní náklady CHPD, CHPM a CHPM-SVČ a příspěvku na dopravu. Situace se velmi změnila tím, že po celý rok 2008 bylo možno provozovat klasické nástroje VPP a SÚPM v rámci projektů ESF. V našem kraji se tato možnost začala využívat od dubna a na konci roku byl již stav takový, že zhruba 75 % aktivit VPP a 50 % aktivit SÚPM bylo provozováno přes ESF.

V.2 Nově vytvořená pracovní místa a umístění uchazeči v rámci jednotlivých nástrojů APZ

Chceme-li mít ucelený pohled na jednotlivé nástroje APZ z hlediska počtu vytvořených míst i umístěných osob, je třeba posuzovat jednak počty vytvořených míst a dále pak i počet umístěných uchazečů. Je třeba mít na paměti, že vytvořené místo se nemusí podařit obsadit, takže skutečný efekt pro snížení nezaměstnanosti je nulový. Na druhé straně u nástrojů VPP a SÚPM-zřízená se během roku může na jednom místě vystřídat i více uchazečů a vytvořené místo tak může pomoci více než jedné osobě .

Tabulka 21 - Počet vytvořených pracovních míst v rámci jednotlivých nástrojů APZ s finančním příspěvkem úřadu práce (kumulativně za celý rok)

Nástroj APZ	rok 2007	rok 2008
VPP	496	297
SÚPM zřízené a vyhrazené zaměstnavateli	314	200
SUPM zřízené uchazeči o zaměstnání – SVČ	47	71
CHPD a CHPM vytvořené pro OZP	42	29
CHPM-SVČ vytvořené pro OZP	3	4
Cílené programy I. (počet míst)	0	0
Cílené programy II. (počet dohod)	0	0
Projekty ESF – OP LZZ - VPP	-	390
Projekty ESF – OP LZZ - SÚPM	-	81
celkem	902	1072

Zdroj: měsíční výkazy APZ za prosinec

U hlavních nástrojů (VPP a SÚPM) tabulka ukazuje útlum ve vytváření pracovních míst. To je však u VPP více než plně kompenzováno pomocí OP LZZ – VPP a z velké míry i u SÚPM pomocí OP LZZ – SÚPM.

Následující tabulka udává počty uchazečů umístěných v rámci nástrojů APZ kumulativně za celý rok:

Tabulka 21a - Počet uchazečů umístěných v rámci jednotlivých nástrojů APZ s finančním příspěvkem úřadu práce (kumulativně za celý rok)

Nástroj APZ	rok 2007	rok 2008
VPP	654	407
SÚPM zřízené a vyhrazené zaměstnavateli	320	201
SUPM zřízené uchazeči o zaměstnání – SVČ	47	71
CHPD a CHPM vytvořené pro OZP	88	83
CHPM-SVČ vytvořené pro OZP	3	4
Cílené programy I.	7	0
Projekty ESF – OP LZZ - VPP	-	425
Projekty ESF – OP LZZ - SÚPM	-	78
celkem	1119	1269

Zdroj: měsíční výkazy APZ za prosinec

Meziroční srovnání ukazuje zvýšení počtu uchazečů, kterým byla poskytnuta pomoc v rámci klasických nástrojů APZ (celkový index 113,4 %). Podíl uchazečů umístěných přes projekty ESF je přitom 39,6 %.

Tabulka 22 - Příspěvky poskytované v rámci APZ, které vstoupily v platnost od 1.10.2004 v souvislosti s přijetím zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Nástroj APZ (celkový počet podpořených osob)	rok 2007	rok 2008
osoby s příspěvkem		
překlenovací příspěvek	28	16
příspěvek na zapracování	0	0
příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program	0	0
příspěvek na provozní náklady CHPD, CHPM a CHPM-SVČ vytvořené pro OZP	332	454
projekty ESF	2628	1308
příspěvek na dopravu		
počet zaměstnavatelů	3	2
počet zaměstnanců	119	78

Zdroj: měsíční výkazy APZ za prosinec

V roce 2008 došlo k pochopitelnému poklesu počtu zařazených osob v rámci projektů ESF. Hlavní vlna těchto projektů procházela rokem předchozím. Pokles byl zaznamenán u příspěvku na dopravu, který je využíván již pouze v okrese Semily. Překlenovací příspěvek byl použit také pouze v okrese Semily.

V.3 Rekvalifikace

Následující tabulka nám dává přehled o rekvalifikacích:

Tabulka 23 - Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zaměstnanců

ukazatel	rok 2007	rok 2008
rekvalifikace uchazečů a zájemců celkem		
počet uchazečů zařazených do rekvalifikací	3309	1816
z toho: ženy	2178	1163
absolventi škol a mladiství	185	72
OZP	218	319
rekvalifikaci ukončilo celkem	3298	1867
z toho úspěšně	2996	1685
počet uchazečů umístěných po rekvalifikaci ¹⁾	1667	1440
Z toho rekvalifikace zájemců o zaměstnání		
počet zájemců zařazených do rekvalifikací	53	76
rekvalifikaci ukončilo celkem	58	73
z toho úspěšně	54	66
rekvalifikace zaměstnanců		
počet zaměstnavatelů	30	27
počet zaměstnanců zařazených do rekvalifikací	128	143
rekvalifikaci ukončilo celkem	128	143
z toho úspěšně	128	143

¹⁾ Do 12 měsíců po ukončení rekvalifikace

Jak ukazuje tabulka, možnost rekvalifikace byla v roce 2008 poskytnuta celkově podstatně nižšímu počtu uchazečů o zaměstnání. Z celkového počtu 1816 zařazených uchazečů bylo 981 uchazečů (54,0 %) zařazeno v rámci APZ, ostatních 835 (46 %) v rámci projektů ESF. Zaměření rekvalifikací bylo následující (podíly uvádíme podle počtu uchazečů zařazených do jednotlivých typů rekvalifikací): Dominovaly kurzy k rozšíření kvalifikace (41,9 %), následovaly profesní rekvalifikace pro kategorii THP (21,4 %), profesní rekvalifikace pro kategorii D (17,7 %) a kurzy IT (13,4 %). Za zmínku stojí již tradičně v rekvalifikacích vyšší účast žen (64,0 %) než mužů (36 %).

Zaměstnanecké rekvalifikace probíhaly zhruba ve stejné intenzitě jako v roce 2008. Mírně se snížil počet zaměstnavatelů, avšak celkový počet zařazených zaměstnanců byl vyšší. S některými zaměstnavateli bylo uzavřeno více dohod. Uveden je ovšem pouze počet různých zaměstnavatelských subjektů, které do tohoto procesu vstoupily.

VI. PROGNOZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V DALŠÍM OBDOBÍ

VI.1 Předpokládaný vývoj ve Vašem kraji – očekávané ovlivňující celorepublikové a místní faktory

Na území našeho kraje je několik průmyslových zón (dále jen PZ). Z nich nejdůležitější je zóna **Liberec Jih**, která splňuje snad všechny představy o ideální zóně. Je typu „čistého green field“, tzn. že byla projektována jako úplně nový soubor staveb s perfektními inženýrskými sítěmi v těsné blízkosti rychlostní komunikace Praha – Liberec. Zónu vybudovala na ploše 125 ha liberecká developerská společnost Investorsko inženýrská, a.s., jejíž polovinu akcií vlastnila významná liberecká stavební firma Syner (připomeňme, že společnost developuje v současné době na území ČR pět PZ o celkové rozloze 369 ha). Strategickým investorem v zóně je japonská firma Denso Manufacturing Czech s.r.o., vyrábějící klimatizační zařízení do automobilů. Dnes je zóna prakticky dobudována. Pracuje zde asi 3500 občanů, což je více než se předpokládalo v prvních zveřejněných záměrech před výstavbou této zóny (3000 osob).

Zcela konkrétní rysy nyní dostává již druhá liberecká průmyslová zóna – **Liberec Sever**. Ta ovšem má poněkud jiný charakter než zóna Liberec Jih. Vedle objektů typicky průmyslových jsou zde i jednotky obchodní a snad zde přibudou i jednotky logistické či jednotky z terciární sféry. V zóně již působí v plném provozu hypermarket Globus.

Za zmínku stojí i další průmyslové aglomerace na území ostatních okresů kraje. Tyto aglomerace však nemají tak výraznou „zónovou“ koncepci jako již zmíněné zóny liberecké. Proto ani neuvádíme konkrétní tabulky o těchto územních celcích, jejichž koncepce nejsou mnohdy úplně vyjasněny. V okrese Česká Lípa je silný průmyslový potenciál s řadou zahraničních firem soustředěn v **městské části Dubice**, kterou prochází dlouhá, přímá ústřední komunikace. Zónu tvoří rozsáhlý soubor staveb, vesměs novějších – některé jsou ještě z doby těsně před rokem 1989, některé jsou již postavené novými zahraničními vlastníky. V tomtéž okrese se pro novou PZ **Stráž pod Ralskem** počítá s využitím bývalého vojenského prostoru Ralsko. V roli developera je opět liberecká Investorsko inženýrská a. s. Počítá se s plochou 29 ha a jedná se o kombinaci greenfield a brownfield. Probíhá revitalizace stávajících areálů a přilehlých pozemků.

V okrese Jablonec nad Nisou se nachází rozsáhlé „brownfield“ v areálu bývalé automobilky LIAZ v městské části **Rýnovice**.

V okrese Semily existují určité koncepce průmyslové zóny v městě Turnově v městské části **Ohrazenice**, a to na ploše asi 10 ha. Moderní závod zde již vystavěla španělská firma Grupo Antolin, která v něm v současné době zaměstnává 465 osob.

VI.2 Nejvíce ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání a situace v nejhroženějších mikroregionech

Za nejvážnější problémy na trhu práce našeho kraje považujeme:

- dlouhodobou nezaměstnanost nad dva roky, zvláště pak dlouhodobou nezaměstnanost žen,
- situaci občanů se ZP, kterou se nedaří uspokojivě řešit i přes použití značných prostředků (vedle nákladů APZ na zřízení a provoz chráněných dílen a pracovišť je to i příspěvek zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % zaměstnanců se ZP, který v roce 2008 činil v našem kraji 74,1 mil. Kč),
- situaci občanů nad 55 let,
- přetrvávající značně nadprůměrnou nezaměstnanost ve Frýdlantském výběžku, kde je zvláště postižen mikroregion Novoměstsko,
- relativně čerstvý problém krize firmy Crystalex Nový Bor, která vytvořila nové ohrožené mikroregiony Cvikovsko a Novoborsko s mírou nezaměstnanosti 14,8 % a 14,3 % k 28.2.2009.

Na všechny výše uvedené problémy bude reagováno v rámci programů APZ a samozřejmě také v rámci projektů ESF.

VI.3 Dvě varianty možného vývoje nezaměstnanosti

Hlavním faktorem, který ovlivňuje současný trh práce, je situace zahraničních firem orientovaných na vývoz. Ten je ovšem v současné světové recesi pro další vývoj zaměstnanosti faktorem velmi rizikovým. Rok 2009 přinese další nárůst nezaměstnanosti, je však těžké odhadnout velikost tohoto nárůstu. Při prognózování přihlížíme k vývoji meziročního indexu, k ohlášeným firemním výhledům, známým nám z monitoringu zaměstnavatelů, a též k prognózám renomovaných

ekonomů. Čerstvá uzávěrka měsíce února 2008 obsahuje velmi kritickou hodnotu: meziroční index počtu uchazečů měl hodnotu 144,1 % (index sledujeme od prosince 2001 a toto je dosud nejvyšší dosažená hodnota). K 30. 6. 2009 předpokládáme hodnotu tohoto ukazatele v rozmezí 160 až 170 % a na konci roku cca 140 % až 150 %. Odtud odvozujeme i počty uchazečů, které prognózujeme pro rok 2009.

Tabulka 24 - Předpokládaný vývoj nezaměstnanosti v dalším období

očekávaný stav k	mírnější varianta			pesimističtější varianta		
	Počet evidovaných uchazečů celkem	z toho dosažitelní	míra nezaměstnanosti v %	počet evidovaných uchazečů celkem	z toho dosažitelní	míra nezaměstnanosti v %
30.6.2009	22500	22000	9,7	23000	22500	10,0
31.12.2009	23500	23000	10,2	24500	24000	10,6

VII. DOPORUČENÍ

Koordinace trhu práce v rámci kraje bude v roce 2009 pokračovat zřejmě podobným stylem jako v letech předchozích. Důležitým orgánem této koordinace je Rada ředitelů, jejíž jednání se zúčastňuje i zástupce Libereckého kraje. Zde vznikají důležitá strategická i operativní rozhodnutí v souladu s cílem **maximálního využití potenciálu pracovní síly**. Tento cíl plně odpovídá i náplni a účelu existence Rady pro rozvoj lidských zdrojů Libereckého kraje, která byla z iniciativy ÚP v Liberci založena v roce 2004 a jejímiž členy jsou zástupci všech důležitých institucí spojených s problematikou lidských zdrojů.

Doporučení pro Radu ředitelů Libereckého kraje jsou tato:

- Podporovat Radu pro rozvoj lidských zdrojů Libereckého kraje. Zpracovávat a poskytovat potřebné materiály pro jednání rady a v případě potřeby se jednání rady zúčastňovat. Tvořivě využívat všech nástrojů APZ a možností projektů ESF. Pečlivě sledovat současný složitý ekonomický vývoj a pružně reagovat na tendence, které mohou ve svém důsledku zvyšovat zaměstnanost (místní výrobní a zemědělské iniciativy i iniciativy v oblasti služeb, podpora drobného podnikání a formy SVČ, orientace rekvalifikací na podporu státních zakázek v oblasti infrastruktury a ekologického bydlení se sníženými nároky na energii).
- Výkonnou složku krajské koordinace udržovat v odborných skupinách, složených z vedoucích odborů jednotlivých ÚP v kraji (skupiny pro trh práce, poradenství a zprostředkování). Pořádat v potřebném rozsahu jednání těchto skupin s tím, že vedoucími skupin zůstávají vedoucí pracovníci ÚP v Liberci.
- Pokračovat v činnosti tzv. Kooperační skupiny, sdružující především vybrané pracovníky ÚP v Libereckém kraji a Krajského úřadu Libereckého kraje. Skupina je zaměřena na operativní spolupráci a rychlou vzájemnou informovanost.
- Prostřednictvím krajského koordinátora analýzy trhu práce průběžně vyhodnocovat hlavní ukazatele trhu práce a navrhnout opatření ke snižování nezaměstnanosti.

Doporučení pro MPSV:

Pro lepší a operativnější zpracování krajských analýz, které sumarizují výsledky z okresů, doporučujeme sjednotit osnovy okresních zpráv i krajských analýz nejen obsahově, ale i v předepsané formě tabulek. Tabulky krajské analýzy, navržené na MPSV, pokládáme za velmi dobře vypovídající o situaci na trhu práce ze všech obvyklých hledisek. Ideální by bylo, kdyby jejich obsah bylo možno získat přímo sumarizací z tabulek obsažených v okresních zprávách.

Zpracoval: Mgr. Ladislav Dvořák, analytik trhu práce

Schválil: PhDr. Kateřina Sadílková, ředitelka Úřadu práce v Liberci

17. března 2009

Příloha: Mapa nezaměstnanosti k 31.12.2008

Nezaměstnanost v Libereckém kraji k 31. 12. 2008

Správní obvody pověřených obecních úřadů

Relativní míra nezaměstnanosti v %

